

Prostoživeče mačke

ZBIRKA
MAČJE HIŠE

Kdo so prostoživeče mačke?

Z izrazom *prostoživeče mačke* poimenujemo tiste pripadnice vrste domače mačke, ki so se vrnile k življenju na prostem. V stiku z ljudmi so redko ali nikoli, zaradi česar jih udomačiti ni niti mogoče niti priporočljivo, saj se ljudi zelo bojijo. Živijo bodisi same ali pa na lokacijah v tako imenovanih mačjih kolonijah, najdemo pa jih tako v mestih kot na podeželju. Zanje najbolje poskrbimo tako, da jih steriliziramo oz. kastriramo in jih vrnemo v okolje, v katerem smo jih našli.

Kako mačke postanejo prostoživeče?

Mačke so najbolj dovzetne za učenje, ko so še zelo mlade in se jim možgani še razvijajo. Pri starosti od dveh do osmih tednov so mladiči v tako imenovanem obdobju socializacije. V tem kritičnem obdobju potrebujejo pozitivne in prijetne izkušnje v stikih z ljudmi, da se nanje navežejo in lahko kasneje zadovoljno živijo kot domači ljubljenci.

Prostoživeče mačke so potomke potepuških, prostoživečih ali zapuščenih lastniških mačk in zato v obdobju, ki je najpomembnejše za socializacijo, nimajo stikov z ljudmi.

Ne smemo jih zamenjati z mačkami, ki odrastejo

kot domače živali, vendar so kasneje izgubljene ali zavržene in jim običajno pravimo potepuške. Čeprav se tudi te zaradi preteklih izkušenj lahko ljudi bojijo, jih je v mnogih primerih možno ponovno socializirati in vrniti v človeško okolje.

Kaj naredim, če se v moji okolici pojavi prostoživeča mačka?

Ukrepiti je potrebno takoj. Obvestite pristojno zavetišče, ki je dolžno poskrbeti za odlov prostoživeče mačke, njeno sterilizacijo oz. kastracijo in vrnitev v okolje, v katerem je bila najdena. Po zakonu mora sterilizacijo/kastracijo prostoživeče mačke plačati občina.

Izkušnje kažejo, da nas ljudje prepozno vprašajo za nasvet oziroma pomoč. Namesto da bi nas poklicali takoj, ko v svoji okolici opazijo novo mačko, nas pokličejo šele, ko postane število mačk moteče. Ena nesterilizirana samica bo imela leglo najkasneje v nekaj mesecih. Mladiči prostoživečih mačk so pogosto že v rani mladosti predivji, da bi jim lahko iskali nove domove in morajo ostati v svojem okolju. Zato je nujno, da ukrepate takoj, ko se v vaši okolici pojavi prostoživeča mačka.

Kakovost življenja steriliziranih/kastriranih prostoživečih mačk je bistveno boljše in tudi naše sobivanje z njimi je veliko prijetnejše. Za

okolico so manj moteče, ker se ne pretepajo in ne pariyo. Priporočljivo je tudi, da sterilizirane oz. kastrirane prostoživeče mačke redno hranite. Le tako je mogoče nadzirati njihovo število in zdravstveno stanje. Treba se je zavedati, da prostoživeče mačke v naši okolici so in imajo pravico tudi ostati. Tudi zakon pravi, da jih ne smemo odpeljati drugam ali jim škoditi na kakršenkoli način.

Kako jim uspe preživeti?

Mačke so izjemno iznajdljiva bitja in se lahko privadijo na marsikatero okolje.

Za razliko od mačjih ljubljencev, ki se pogosto ne razumejo z drugimi mačkami, se mačke kolonije večinoma razvijejo po naravni poti. Običajno so sestavljene iz skupin samic, ki so si med sabo v sorodu, sama številčnost kolonije pa je odvisna od razpoložljivosti hrane, vode in zavetja.

Znotraj kolonij se mačke prepoznavajo tako, da se drgnejo ena ob drugo in s tem sproščajo svoj vonj. Čeprav živijo v skupnosti, so pri nekaterih opravilih neodvisne od skupine - običajno lovijo in jedo same. Če se na njihovo ozemlje vsili neznan mačka, je navadno kmalu pregnana.

Prostoživečih mačk ne najdemo samo v kolonijah, nekatere živijo samostojno in samotarsko življenje.

Kako za njih skrbeti?

Marsikdo ima prostoživeče mačke za škodljivce. Na srečo pa je več tistih, ki jih vse bolj cenijo zaradi lovljenja miši, s čimer pomagajo pri zaščiti žita in krme. Zdrava mačja kolonija ima lahko na deželi in v mestu ključno vlogo pri zmanjšanju števila škodljivcev.

Čeprav so po naravi divje, jim lahko pomagamo na več načinov:

Sterilizacija oz. kastracija

Gre za posega, ki sta v dobro zdravju mačk, hkrati pa ljudem omogočata nadzor nad številčnostjo kolonije.

Prostoživeče mačke je treba pred posegom uloviti, saj so preveč divje, da bi jih lahko obvladovali. Po prejetju pomirjevala oz. anestetika, veterinar mačke pregleda ter jim odpravi morebitne zajedavce. Po posegu mačke čim prej vrnemo v prejšnje okolje, tako da ne izgubijo vonja, po katerem jih poznajo drugi člani kolonije.

Redno hranjenje

Veliko prostoživečih mačk si samih najde primerno in zadostno hrano. Starejše, šibkejše, manj iznajdljive mačke in v določenih okoliščinah (hude dolge zime) vse mačke, pa

potrebujejo našo pomoč. Vendar jim smemo to ponuditi le, če so sterilizirane oz. kastrirane, saj drugače redno hranjenje poveča število kotenih mladičev.

Prav tako jih ne smemo pretirano hraniti: debelost ni dobra za nobeno mačko, še prav posebej pa to velja za prostoživeče, saj telesna teža vpliva na njihovo gibčnost in s tem na zmožnost preživetja. V nasprotju s splošnim prepričanjem pa so redno hranjene prostoživeče mačke boljše lovke od tistih, ki so lačne.

Opazovanje

Z opazovanjem kolonij lahko nove ne-sterilizirane/kastrirane, bolne ali ranjene mačke takoj opazimo, jih ulovimo in peljemo k veterinarju. Pri prostoživečih mačkah lahko zdravimo le nekatere bolezni in poškodbe.

Pri resnejših obolenjih in poškodbah, ki zahtevajo dolgotrajno obravnavo in veliko stresnih stikov z ljudmi, se moramo v dobrobit mačke odločiti za evtanazijo.

Po odrezani konici levega ušesa lahko na daleč prepoznamo mačko, ki je že sterilizirana oz. kastrirana in je nikoli več ne ulovimo po nepotrebnem.

Zakaj jih iz okolja ne odstranimo?

Lovljenje in odstranjevanje prostoživečih mačk sicer zmanjša njihovo število, a je to zmanjšanje zaradi tako imenovanega 'vakuumskega učinka' (angl. *vacuum effect*) zgolj začasno. Vse preostale mačke se še naprej razmnožujejo in imajo večja legla zaradi manjše naseljenosti kolonije, poleg tega se na območje, ki je dober vir hrane in zavetja, vselijo nove. Zato je najboljša rešitev ta, da mačke ulovimo, jih steriliziramo oz. kastriramo in vrnemo v prejšnje okolje. S tem se bo sčasoma kolonija zmanjšala. Najmanj moteča za okolje je nadzirana, zdrava in stabilna kolonija, ki brani svoje ozemlje pred novimi prostoživečimi mačkami, hkrati pa v svojem okolju tudi pomaga zmanjšati število škodljivcev. Preseljevanje kolonij in posameznih mačk se, razen v res izjemnih okoliščinah, odsvetuje. Selitev je za prostoživeče mačke zelo stresna, saj jim je zelo pomembno, da so z okoljem seznanjene. Kadar pa je to res potrebno, jih moramo premestiti v primerno življenjsko okolje in jim pustiti dovolj časa, da se nanj prilagodijo ter ugotovijo, kje najti hrano in zavetje.

**Ne pozabite: živali zaščitene z zakonom.
Ubijanje mačk je kaznivo dejanje!**

Kako Mačja hiša pomaga prostoživečim mucam?

Odraslih prostoživečih mačk ni možno udomačiti in namestiti v zavetišču ali pri ljudeh, saj jim stik z njimi predstavlja stres. Mačja hiša zagovarja protokol **TNR** (trap-neutered-release; ulovi-steriliziraj-vrni) kot edini primeren način obravnave prostoživečih mačk.

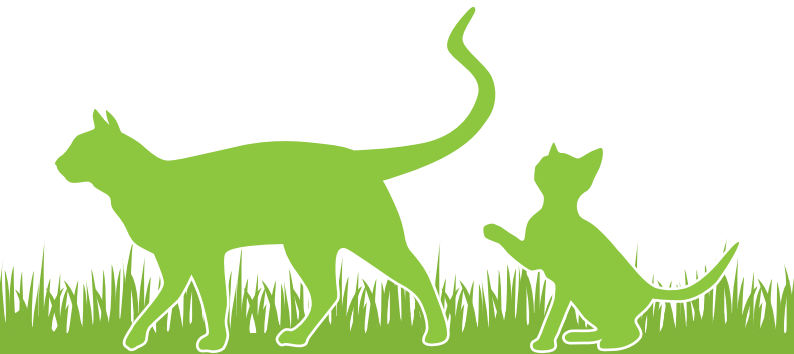
TNR protokol izvajamo sami, pomagamo pa ga izvajati tudi drugim društvom in posameznikom z nasveti, z nudenjem pomoči in z izposojo živolovk. Živolovke so neškodljive pasti, s pomočjo katerih lahko prostoživeče mačke varno ulovimo, nato pa damo sterilizirati oz. kastrirati. Odlov poteka navadno v večernih urah. Pasti se nato hitro poberejo, saj s tem zmanjšamo vpliv stresa na mačko.

Mačke nato peljemo k veterinarju, kjer so sterilizirane oz. kastrirane in se jim s tem prepreči nadaljnje razmnoževanje. Istočasno se jim pod anestezijo odstrani do 0,5 cm konice levega ušesa. S tem lahko na daleč prepoznamo mačko, ki je že sterilizirana oz. kastrirana in je nikoli več ne ulovimo po nepotrebem. Po operaciji jih vrnemo v okolje, v katerem smo jih našli.

Lovljenje in sterilizacija oz. kastracija večje mačje

kolonije nam lahko vzame več tednov. Pri tem je ključnega pomena dobro sodelovanje hranilcev in lokalnih prebivalcev. Prizadevamo si, da so najprej ulovljene in sterilizirane samičke, ki so še v procesu razmnoževanja, s čimer se prepreči nadaljnja porast kolonije. Kolonijo je potrebno tudi v nadaljevanju nadzirati in opazovati ter se prepričati, da nismo katere izmed mačk zgrešili. To navadno počno hranilci, ki mačke dobro poznajo.

Zelo mlade prostoživeče mladiče lahko včasih tudi uspešno socializiramo. To storimo tako, da z njimi ravnamo izjemno previdno in jim skušamo nuditi prijetne stike z ljudmi. Vendar ima pri socializaciji svoj vpliv tudi genetika, zato je tudi pri nekaterih mladičih bolje, da jih po sterilizaciji in kastraciji vrnemo v prejšnje okolje.

Prostoživeče mačke so kot potomke nesteriliziranih in nekastriranih odvrženih, neželjenih, zapuščenih in prosto tavajočih lastniških mačk posledica naše neodgovornosti. V Mačji hiši si zato že leta prizadevamo ozavestiti lastnike o pomenu pravočasne sterilizacije in kastracije, hkrati pa pomagamo tudi z nudenjem ugodne cene teh posegov.

Če vas zanima še karkoli drugega glede prostoživečih mačk, če potrebujete nasvet in pomoč glede kolonije mačk v vašem okolju, če ste pripravljeni pomagati pri izvajanju protokola TNR ali če morda lahko kateri ponudite primeren zunanji dom, vas vabimo, da nam pišete na naš elektronski naslov: info@macjahisa.si.

Iz zbirke Mačje hiše

- 🐾 Kako skrbeti za svojo mačko
- 🐾 Dobrodošla doma
- 🐾 Mačke in ljudje
- 🐾 Sterilizacija in kastracija mačk
- 🐾 Razumite obnašanje svoje mačke
- 🐾 Skupno življenje mačk
- 🐾 Starejše mačke
- 🐾 Skrb za mačjega mladička
- 🐾 Prostoživeče mačke

Prostoživeče mačke

Naslov izvirnika: *Feral cats*

Avtor: *Cats Protection*

Prevod in priredba: Zavod Mačja hiša

Ilustracije: Freepik, Zavod Mačja hiša

Založnik:

Zavod Mačja hiša

Groharjeva ulica 8

3000 Celje

www.macjahisa.si

Kraj in leto izdaje: Celje, 2016

MAČJA HIŠA